



INFORME SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT

RESUM EXECUTIU

DESEMBRE 2022

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Informe sobre els drets de l'infant 2022

Resum executiu

L'Informe sobre els drets de l'infant del 2022 que presenta la institució del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya dona compliment a la previsió establerta en l'article 29 de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, d'elaborar anualment un informe específic sobre la situació de la infància a Catalunya amb relació al compliment de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant.

La situació social actual està molt condicionada per l'impacte a mitjà termini de la crisi econòmica del període de 2008 a 2013, per la sortida de la pandèmia de la covid-19 i pels efectes socials i econòmics de la guerra d'Ucraïna i de la crisi econòmica que s'albira, marcada per l'empobriment de les famílies. L'augment de la vulnerabilitat social té un impacte en termes de malestar emocional i de limitació en les oportunitats socials i educatives dels infants i adolescents.

Els darrers cinc anys, els indicadors de vulnerabilitat social de la infància han mantingut una tendència creixent: augmenta la prevalença de situacions de vulnerabilitat social entre els infants i els adolescents

■ En el període 2016-2021, s'ha incrementat un 14,9% el nombre d'infants i adolescents que es troben en situació de risc de pobresa (més de 50.000 menors de divuit anys més, s'ha passat de 348.600 a 400.400). També s'ha incrementat, en un 64,2%, la prevalença de la privació material severa (també hi ha més de 50.000 menors de setze anys més, de 74.900 a 123.000).

■ En aquest mateix període, també s'ha incrementat un 19,6% el nombre d'infants i adolescents amb expedient obert a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) per situació de risc greu (de 5.399 a 6.456), i també un 94,3% el nombre d'infants i adolescents en estudi per possible situació de desemparament (de 1.726 a 3.353). Aquest creixement està fortament condicionat per l'arribada d'infants i adolescents migrants no acompanyats a Catalunya, que s'ha triplicat en aquest mateix període (de 973 a 2.948 menors estrangers no acompanyats al sistema de protecció). Tots aquests indicadors han accentuat aquesta tendència l'any 2022.

■ El nombre d'usuaris dels serveis socials, en bona part famílies amb infants a càrrec, ha augmentat un 3,0% (més de 30.000, de 866.192 a 891.854),

i també ho ha fet el nombre de famílies que són ateses per les oficines d'habitatge o que s'inscriuen en els registres per accedir a habitatge social, per risc d'exclusió residencial.

■ També han augmentat un 51,3% les denúncies per violència sexual amb víctimes menors d'edat (de 947 a 1.463), i un 8,2% les denúncies per violència domèstica en infants (de 1.827 a 1.977).

■ Així mateix, en el període 2016-2021, pràcticament s'ha doblat la probabilitat dels infants de patir un problema de salut mental, que ha passat del 5,1% al 9,4%. Hi ha diferents indicadors de malestar emocional que han tingut una tendència negativa els darrers anys, en part pels efectes psicològics de la pandèmia.

■ El pes demogràfic del fet migratori entre els infants ara és més important que fa cinc anys. Si prenem com a referència els infants nounats (zero anys), el nombre d'infants estrangers s'ha incrementat un 5,8%, amb un percentatge sobre el total d'infants que ha passat del 18,2% l'any 2016 al 24,0% l'any 2021.

Taula 1. Evolució dels indicadors sobre vulnerabilitat social dels infants i adolescents (2016-2022)



Risc de pobresa	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Taxa risc de pobresa (menors de 18 anys)	25,0	27,7	28,6	31,0	33,4	28,6	-
Nombre d'infants en risc de pobresa (menors de 18 anys)	348.600	385.600	404.000	430.900	462.000	400.400	-
Taxa de pobresa severa (menors de 16 anys)	6,0	6,8	8,9	8,6	10,3	10,0	-
Nombre d'infants en pobresa severa (menors de 16 anys)	74.900	84.300	110.900	107.700	128.700	123.000	-
Expedient obert amb la DGAIA	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (agost)
Risc greu (amb intervenció oberta de l'EAIA)	5.399	6.037	6.846	6.948	6.518	6.456	6.680
Desemparament (en situació d'estudi)	1.726	2.268	3.985	3.670	2.908	3.353	4.143
Nombre d'infants tutelats per la DGAIA	6.927	7.449	9.590	9.387	7.893	7.798	8.484
Menors estrangers no acompanyats	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (set)
Menors estrangers no acompanyats a Catalunya atesos durant l'any	973	1.958	4.812	5.766	3.688	2.948	3.344
Usuaris dels serveis socials	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nombre d'usuaris	866.192	834.605	843.614	815.704	887.512	891.854	-

Víctimes de violència	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Menors d'edat víctimes de violència sexual	967	815	1.009	1.192	958	1.463	-
Menors d'edat víctimes de violència domèstica	1.827	1.808	1.870	1.724	1.686	1.977	-
Probabilitat de patir problemes de salut mental	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
%	-	5,1	5,9	7,5	10,6	9,4	-
Infants nomenats (0 anys) de nacionalitat estrangera	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nombre d'infants estrangers (0 anys)	12.567	12.819	12.930	13.194	13.830	13.301	-
% infants estrangers (0 anys)	18,2	18,9	19,8	21,1	23,0	24,0	-
Participació a activitats extraescolars (3-14 anys)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (agost)
No participa a activitats extraescolars esportives (%)	34,8	31,9	32,4	36,2	40,8	46,0	-
No participa a activitats extraescolars no esportives (%)	61,3	57,6	55,9	58,1	61,1	65,4	-

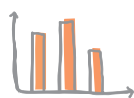
Font: Enquesta de condicions de vida, Enquesta de salut de Catalunya, Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, Padró d'habitants i Departament d'Interior.

Hi ha polítiques que són clau per combatre les situacions de vulnerabilitat social entre els infants que presenten problemes estructurals de cobertura de les necessitats existents

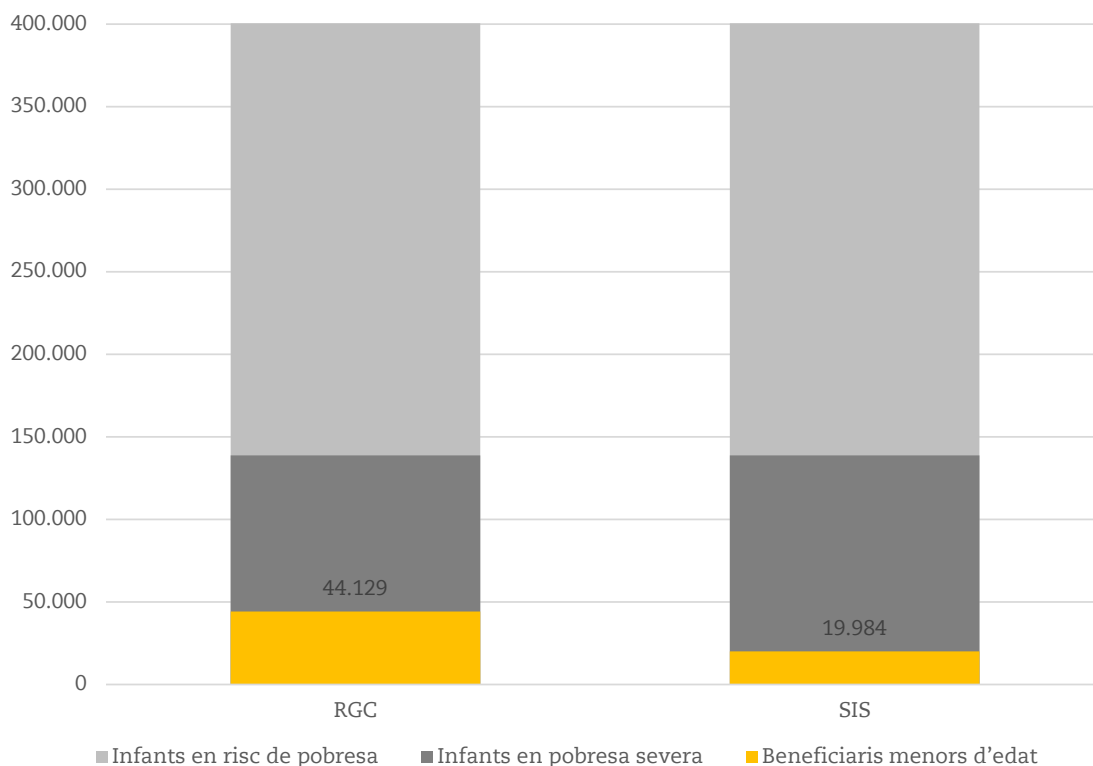
Aquest increment de les situacions de vulnerabilitat es produeix en un context en què hi ha polítiques de transferència de renda i de provisió de serveis adreçades a donar resposta a les necessitats socials i econòmiques dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat que, tot i que els darrers anys han incrementat el finançament i la cobertura, no aconsegueixen cobrir les necessitats existents.

■ Si es pren com a referència la principal política de transferència de renda, la prestació de la renda garantida de ciutadania (RGC), s'observa que dona cobertura al 31,8% d'infants en situació de pobresa severa. Si es té en compte també l'ingrés mínim vital (IMV), més d'una tercera part d'infants en situació de pobresa severa (com a mínim el 38,6%) no són beneficiaris ni de l'IMV ni de l'RGC.

■ Si es pren com a referència la principal política d'intervenció socioeducativa adreçada a infants i adolescents vulnerables, el servei d'intervenció socioeducativa (SIS), s'observa que dona cobertura al 14,4% d'infants en situació de pobresa severa.



Gràfic 1. Indicadors sobre la cobertura de la renda garantida de ciutadania (RGC) i del servei d'intervenció socioeducativa (SIS) entre els infants i adolescents a Catalunya (2021)



	RGC	RGC+IMV (1)	SIS
Beneficiaris menors d'edat	44.129	85.224	19.984
Infants en pobresa severa	138.784	138.784	138.784
Infants en risc de pobresa	400.400	400.400	400.400
Infants totals	1.387.836	1.387.836	1.387.836
% cobertura (pobresa severa)	31,8	61,4	14,4
% cobertura (risc de pobresa)	11,0	21,3	5,0
% cobertura (infants totals)	3,2	6,1	1,4

Font: elaboració amb dades del Departament de Drets Socials, del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions i de l'Enquesta de condicions de vida.

Nota: (1) Hi ha beneficiaris que poden estar repetits, atès que perceben l'IMV i la prestació complementària de l'RGC.

■ **Les polítiques de transferències socials redueixen el risc de pobresa infantil a Catalunya un 30,9%, molt per sota de la mitjana europea (43,1%).** Aquesta situació es produeix, entre altres coses, per la poca intensitat i cobertura d'aquestes polítiques.

Altres problemes de cobertura en ensenyament

■ **El 58,0% dels infants de zero a dos anys no estan escolaritzats a l'educació infantil de primer cicle,** en bona part infants de famílies socialment desfavorides.

■ **El 46,5% de l'alumnat d'educació infantil de segon cicle, primària i secundària obligatòria en situació de risc de pobresa no percep cap ajut individual de menjador escolar,** en bona part perquè la majoria d'instituts públics no disposen d'aquest servei.

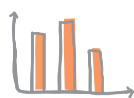
■ No s'han desplegat encara els ajuts previstos en el Decret 11/2021 que han de cobrir els costos d'accés a les activitats complementàries, sortides i colònies escolars i material escolar de l'alumnat vulnerable.

■ Malgrat la millora molt significativa en la detecció d'alumnat amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques, fins prop del 18%, el curs 2022/2023 **només s'ha detectat el 60% d'alumnat en situació de risc de pobresa** (que a Catalunya entre la població infantil de menys de setze anys se situa en el 29,3%).

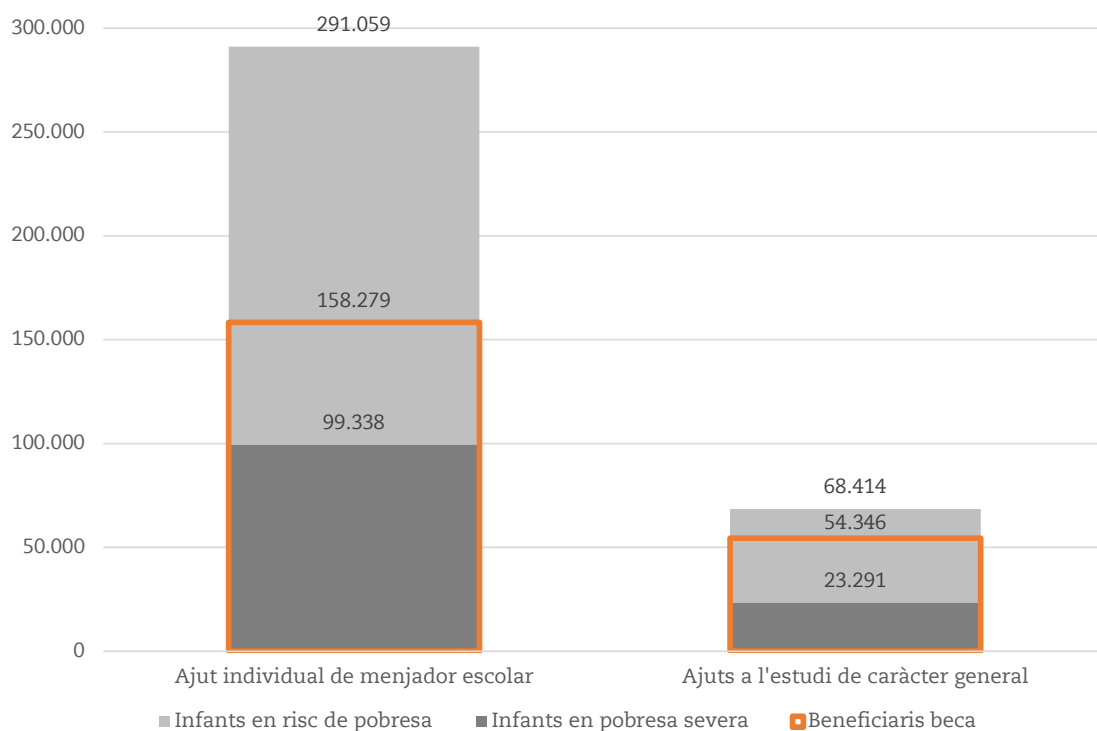
■ El setembre de 2022, el **16,0% de joves de setze a vint-i-quatre anys havien abandonat prematurament el sistema educatiu sense acabar cap ensenyament secundari postobligatori.**

■ **El 20,6% d'alumnat en situació de risc de pobresa que estudia ensenyaments secundaris postobligatoris no percep cap ajut a l'estudi de caràcter general.**

■ L'oferta de formació professional no dona sortida al conjunt de la demanda existent, perquè no hi ha encaix entre oferta i demanda. Per al curs 2022/2023, hi ha 638 alumnes preinscrits en la segona fase del procés d'admissió al primer curs de cicles formatius de grau mitjà que no han accedit a cap dels cicles que havien sol·licitat. A més, hi ha prop de 7.000 sol·licituds de persones que van participar en la primera fase del procés i estaven en condicions de participar en la segona fase però no ho van fer.



Gràfic 2. Cobertura dels ajuts de menjador escolar i dels ajuts a l'estudi de caràcter general a Catalunya (2021/2022)



	Ajut individual de menjador escolar	Ajuts a l'estudi de caràcter general
Alumnat beneficiari	158.279	54.346
Alumnat en pobresa severa	99.338	23.921
Alumnat en risc de pobresa	291.059	68.414
Alumnat total (potencialment beneficiari)	993.377	239.210
% cobertura (pobresa severa)	159,3	227,2
% cobertura (risc de pobresa)	54,4	79,4
% cobertura (alumnat total)	15,9	22,7

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Educació i Idescat.

Nota: Dades provisionals.

Altres problemes de cobertura en el lleure educatiu

- El 46,0% dels infants de tres a catorze anys no participen en activitats extraescolars esportives durant el curs escolar, i el 65,4% no participen en activitats extraescolars no esportives. Els infants de famílies amb menys capital educatiu participen quasi cinc vegades menys a les activitats extraescolars no esportives que els infants de famílies amb més capital educatiu.
- El 64% d'infants i adolescents no han participat en activitats d'educació en el lleure durant l'estiu.

Altres problemes de cobertura en salut

- L'any 2021, l'11,1% dels infants menors de sis anys van ser atesos als centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), amb una mitjana de 0,65 hores setmanals de visita. Els estudis indiquen que la prevalença de problemàtiques en el desenvolupament en aquesta etapa se situa al voltant del 20%, i que la freqüència assistencial s'hauria de situar entre 1 hora i 1,2 hores setmanals. En el cas dels centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ), el 5,4% dels infants i adolescents són atesos per aquests serveis, tot i que la prevalença de problemes de salut mental se situa per sobre del 10%.
- El setembre de 2022, hi havia més de 50.000 infants i adolescents pendents de consultes externes, més de 4.500 pendents de proves diagnòstiques i més de 12.000 pendents d'intervencions quirúrgiques.
- Hi ha 57 infants en llista d'espera per accedir a places residencials per a infants i adolescents amb discapacitat (tenint present que hi ha 131 places disponibles).

Altres problemes de cobertura en habitatge

- El setembre de 2022, més de 1.000 famílies amb infants a càrrec tenien resolució favorable de les meses d'emergències pendents d'assignació d'habitatge, i poden passar-se anys en llista d'espera.

Altres problemes de cobertura en protecció

- El setembre de 2022, el 6,3% dels infants tutelats (prop de 500) estaven pendents d'un altre recurs en el sistema de protecció, majoritàriament d'una família aliena.

Malgrat aquests problemes de cobertura i malgrat l'impacte que va tenir la pandèmia de covid-19, els darrers cinc anys s'ha aconseguit millorar l'accés dels infants en situació de vulnerabilitat a diversos serveis i prestacions

La millora del finançament ha permès incrementar la cobertura de bona part de prestacions econòmiques i de serveis que atenen les necessitats socials i educatives dels infants i adolescents.

■ En el període 2016-2021, s'ha incrementat un 12,8% (5.014 més) el nombre d'infants atesos als CDIAP i un 17,1% (10.802 més) el nombre de pacients atesos als CSMIJ.

■ En el període 2017-2021, ha augmentat un 84,0% (20.150 més) el nombre d'infants beneficiaris de la renda garantida de ciutadania, i un 5,1% (969 més) el nombre d'infants atesos en els SIS. També s'ha incrementat la cobertura dels ajuts de menjador escolar i la de les beques i ajuts a l'estudi de caràcter general.

La davallada (o estancament) que es va produir l'any 2020 per efecte de la pandèmia en l'accés a algun dels serveis s'ha pogut corregir, encara que sigui parcialment, durant els anys 2021 i 2022.

■ Només entre els anys 2020 i 2021 s'ha incrementat un 10,6% (4.223 més) el nombre d'usuaris dels CDIAP i un 7,4% (5.108 més) el dels CSMIJ. S'ha incrementat també un 14,5% (2.531 més) el nombre d'infants i adolescents atesos pels SIS. En el cas dels SIS, el nombre d'infants atesos l'any 2021 encara no havia assolit els nivells d'atenció que hi havia l'any 2019, abans de la pandèmia.

Taula 2. Evolució dels indicadors sobre beneficiaris de diferents polítiques públiques adreçades als infants i adolescents (2016-2022)



	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (juny)
Infants atesos CDIAP	39.234	40.034	41.448	42.336	40.025	44.248	-
Pacients atesos CSMIJ	63.330	66.501	63.936	69.006	69.024	74.132	59.093
Infants beneficiaris de l'RGC	-	23.979	25.643	29.025	37.899	44.129	-
Infants atesos SIS	-	19.015	21.292	21.905	17.453	19.984	-
Infants de 0 a 2 anys escolaritzats	79.027	80.913	80.959	79.948	78.244	63.342	71.224
Beneficiaris d'ajuts de menjador escolar	94.479	104.101	124.191	-	-	-	-
Beneficiaris de beques i ajuts a l'estudi de caràcter general	37.124	40.048	39.709	40.131	-	-	-

Font: elaboració amb dades del Departament de Drets Socials i del Departament de Salut.

■ En el cas de l'accés a l'educació infantil de primer cicle, també s'han recuperat les taxes d'escolarització vigents abans de la pandèmia (tot i que no ho han fet en termes absoluts a causa de la davallada demogràfica). **La taxa d'escolarització de zero a dos anys ha passat del 40,3% del curs 2019/2020 al 34,9% del curs 2020/2021, mentre que el curs 2021/2022 aquesta taxa es va tornar a situar en el 42,0%.**

■ Després del sotrac de la pandèmia, la participació a les activitats de lleure a l'estiu també s'ha normalitzat. **L'estiu de 2022, 499.532 infants i adolescents van participar en aquestes activitats, unes xifres lleugerament superiors a les del 2019 (486.126), després que aquesta participació caigués l'estiu de 2020 als 318.237 infants.** En canvi, no sembla haver-se recuperat encara la participació dels infants i adolescents a les activitats extraescolars esportives i no esportives. **Durant el període 2018-2021 hi ha hagut una caiguda sostinguda en el temps de prop de 10 punts percentuals, en part a causa de la pandèmia i de les dificultats econòmiques que travessen moltes famílies.**

Durant la pandèmia, la disminució de l'accés a serveis que són bàsics per atendre les necessitats socials i educatives dels infants en situació de vulnerabilitat ha pogut tenir efectes negatius en el seu desenvolupament.

Algunes de les prioritats d'actuació assenyalades en l'informe estan progressant en la direcció adequada, tot i que no necessàriament amb el ritme o la intensitat que convindria.

Els darrers cinc anys, per exemple, s'han produït avenços significatius en la lluita contra la segregació escolar o contra l'abandonament educatiu prematur.

■ En el cas de la segregació, s'han reduït en un 15% els índexs de segregació del sistema educatiu arran del desplegament del Pacte contra la segregació escolar, gràcies, en part, a una millora de la detecció d'alumnat amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques en el procés d'admissió d'alumnat a P3 i 1r d'ESO, que s'ha quintuplicat entre els cursos 2018/2019 i 2022/2023.

■ També s'han reduït les taxes d'abandonament educatiu en el període 2016-2021, del 18,0% al 14,8%, gràcies en part a l'increment de la provisió d'oferta de formació professional.

Això no exclou que aquests àmbits requereixin més impuls, perquè tant la segregació escolar com l'abandonament educatiu prematur generen vulneracions de drets i continuen tenint una prevalença elevada en termes

comparats amb altres comunitats autònomes i països europeus. L'abandonament educatiu prematur, per exemple, és un dels principals problemes estructurals del nostre sistema educatiu, amb una **prevalença l'any 2021 (14,8%) significativament superior a la mitjana del conjunt de la Unió Europea (9,7%), i lleugerament superior a la mitjana espanyola (13,3%).**

Hi ha reformes estructurals en les polítiques d'infància que no s'estan abordant, especialment en l'àmbit de la protecció

En l'àmbit de la protecció, per exemple, l'acolliment residencial continua sent preponderant, i l'acolliment familiar, que és la mesura més adequada per garantir el benestar dels infants, no creix des de fa anys.

■ L'any 2022, el 57,5% dels infants tutelats estan en acolliment residencial, mentre que la darrera dècada no s'ha aconseguit incrementar el nombre d'infants tutelats acollits en família aliena (al voltant de 950 al llarg del període 2012-2021).

■ S'ha incrementat també la presència d'infants tutelats menors de sis anys en acolliment residencial (que ha passat de 123 l'any 2020 a 212 el mes de setembre de 2022 en el cas dels menors de sis anys, i de 64 a 94 en aquest mateix període en el cas dels menors de tres anys).

La millora del finançament en polítiques d'infància no s'ha aprofitat prou per desenvolupar polítiques focalitzades en l'atenció de les necessitats dels infants en situació de vulnerabilitat

L'increment de la vulnerabilitat social entre els infants i adolescents ha coincidit també amb un augment del finançament adreçat a les polítiques d'infància.

■ Amb dades de pressupost executat, **l'any 2021 es van destinar 6.742,8 milions d'euros a l'àmbit de la infància, amb un increment del 35,9% del pressupost respecte a l'any 2016** (la qual cosa suposa 1.781,7 milions d'euros més).

■ **Aquest increment s'ha focalitzat sobretot en l'àmbit de l'educació, en el qual s'ha destinat un 92,8% d'aquest increment (1.653,4 milions d'euros) principalment a finançar increments de les dotacions de plantilles dels centres i també de l'oferta de formació professional.**

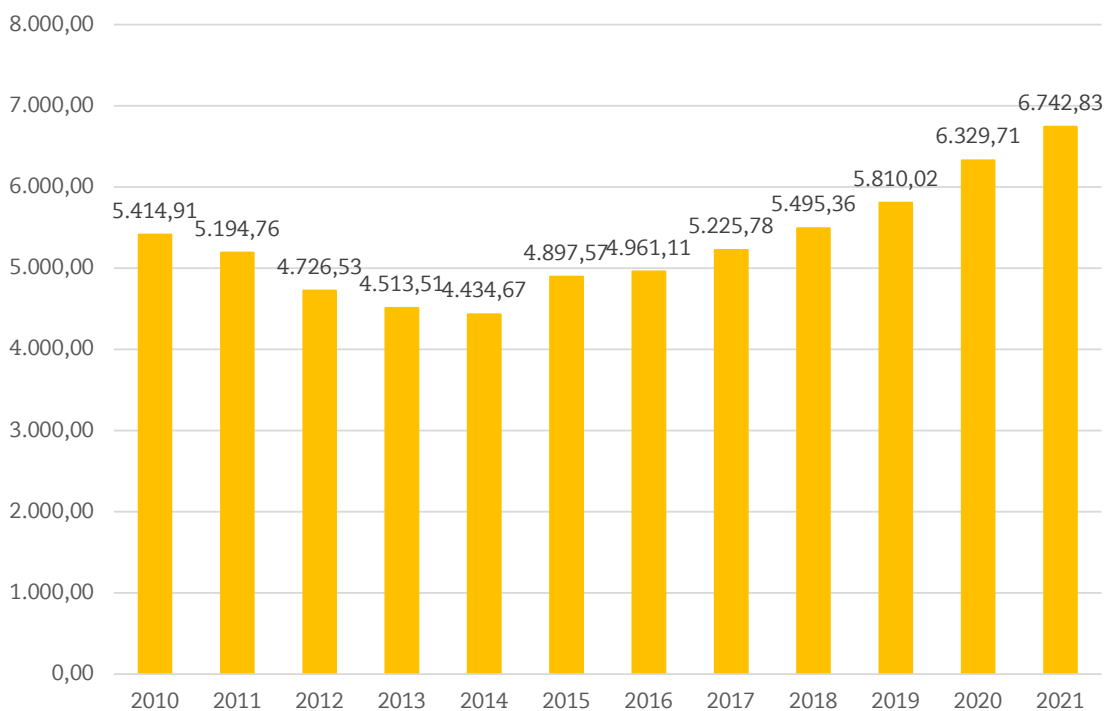
■ **L'increment del pressupost executat del Departament de Drets Socials en polítiques d'infància, en canvi, ha estat en valors absoluts més moderat, de 115,5 milions d'euros.**

L'increment del 35,9% del pressupost executat en polítiques d'infància en només cinc anys no ha servit, com a mínim per ara, per fer un salt qualitatiu d'aquest abast en els drets dels infants.

Un dels motius que expliquen aquesta circumstància és que aquesta inversió, que en part s'ha destinat a atendre les necessitats conjunturals de la covid, **no s'ha adreçat directament a donar resposta a la situació dels infants que es troben en situació de vulnerabilitat.**

■ En l'àmbit de l'educació, per exemple, que concentra bona part de l'increment de la inversió (92,8%), una part significativa s'ha destinat a incrementar recursos de manera lineal al conjunt del sistema. **Mesures com ara les reduccions de ràtios a infantil 3 a 20 alumnes per unitat, la reducció d'hores lectives del professorat (de 24 a 23 hores a primària i de 19 a 18 hores a secundària) o la gratuïtat d'infantil 2, que s'han posat en pràctica aquest curs 2022/2023, tenen un cost elevat i se'n beneficia, de la mateixa manera, el conjunt de l'alumnat, independentment de la seva situació de vulnerabilitat.**

Gràfic 3. Evolució de la despesa de la Generalitat de Catalunya (pressupost executat) en infància (2010-2021)



Font: Departament d'Economia i Hisenda.

Cal avançar en les garanties del dret dels infants i adolescents a ser escoltats i a participar en la presa de decisions

El dret dels infants i adolescents a ser escoltats i a participar en la presa de decisions, i també la possibilitat de presentar reclamacions o queixes, adquireixen una rellevància especial en determinats àmbits de la vida dels infants, com quan es troben en una situació de subjecció especial, com és el cas de tots els infants i adolescents que estan en centres de protecció.

Els infants i els adolescents tutelats no sempre han estat informats o tenen a l'abast la informació necessària sobre quin és el procediment que els garanteix que puguin exercir el dret a participar en el seu procés de tutela i exercir, per tant, el seu dret de ser escoltats pels òrgans i/o serveis encarregats de prendre decisions que els afecten, i de presentar queixes i reclamacions.

Igualment, en tots els entorns educatius s'ha de promoure el paper actiu dels infants i adolescents, i garantir el dret d'escolta i participació de l'alumnat. En els conflictes de convivència, i en l'abordatge de situacions d'assetjament escolar, la necessitat d'escolta dels infants i adolescents passa per parlar dels fets i per proposar solucions que portin a la reparació.

Davant de les dificultats detectades en aquests àmbits, la institució del Síndic de Greuges considera una prioritat apostar per actuacions que garanteixin la participació i l'escolta dels infants i els adolescents en tots els assumptes que els afectin, tal com reconeix la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant.

Per aquesta raó, cal incorporar la participació dels infants i adolescents en tots els àmbits de la seva vida, especialment en aquells entorns on es produeix una relació de subjecció especial o en els àmbits que tenen una incidència molt directa en la vida dels infants, com l'aprenentatge.

Prioritats d'intervenció: principals recomanacions

En un context de creixement de la vulnerabilitat social dels infants, **tenen una importància especial les polítiques que posen en el centre la igualtat d'oportunitats**, i que estan orientades a garantir als infants unes condicions materials adequades, el benestar emocional, la prevenció i la protecció davant de qualsevol situació de risc que es pugui produir i l'accés i la participació als serveis educatius i de lleure.

Cal promoure polítiques preventives en l'àmbit de la infància per atendre millor les situacions de vulnerabilitat

Especialment en contextos de crisi, les polítiques de prevenció adquireixen una gran importància a l'hora de preservar i millorar el benestar dels infants i d'acompanyar les famílies davant eventuais situacions de precarietat social i econòmica que puguin patir.

Àmbit social

■ S'han de **reforçar les polítiques de suport a les famílies per prevenir les situacions de risc**, amb la implicació dels serveis socials bàsics i especialitzats i altres recursos i serveis socioeducatius i socio-sanitaris d'àmbit comunitari (SIS, CDIAP, escoles bressol, etc.), amb un acompanyament proactiu en els nuclis familiars en situacions de vulnerabilitat per prevenir i corregir mancances en les habilitats personals, relacionals i parentals.

■ **Cal millorar l'acompanyament de les famílies al domicili i en el medi per evitar les situacions de desemparament** (serveis al territori de resolució i gestió de conflictes familiars, socials i comunitaris; programes de coparentalitat positiva, etc.). La manca d'acompanyament de les famílies en situació de risc al domicili i en el medi deriva de vegades en situacions de desemparament que es podrien evitar. Més de 10.000 infants es troben en situació de risc greu o en situació d'estudi, amb la possibilitat de ser tutelats, i no sempre es treballa suficientment amb les famílies per evitar aquesta possibilitat.

Àmbit de l'educació i del lleure

■ S'han de continuar impulsant les polítiques que contribueixen a reduir les desigualtats en l'accés al sistema educatiu i a les activitats de lleure. **El desenvolupament de la formació professional integrada i l'increment de l'oferta d'aquesta formació, el desplegament del Decret 11/2021 per combatre la segregació escolar o la inversió en suports per a l'educació inclusiva**, per citar alguns exemples, són mesures que amplien l'accés a l'educació en condicions d'equitat.

Àmbit de la salut

- **Cal corregir el dèficit de professionals de pediatria i d'infermeria pediàtrica** per desenvolupar amb garanties la tasca preventiva de l'atenció primària.
- **Cal millorar encara més la dotació dels CSMIJ per treballar des de la prevenció l'emergència dels problemes de salut mental, amb una millora de la cobertura i la intensitat dels tractaments.** La presència d'infants i adolescents amb problemes de salut mental d'alta complexitat està relacionada sovint amb dèficits en la tasca preventiva.
- **Cal millorar la cobertura i la intensitat del tractament als CDIAP,** per garantir l'atenció dels infants fins als sis anys i la continuïtat del tractament en altres serveis de forma coordinada.

Cal desenvolupar polítiques focalitzades en l'atenció de les necessitats dels infants en situació de vulnerabilitat

Àmbit social

- **S'ha de millorar la cobertura de les polítiques de transferència de renda** (renda garantida de ciutadania, ajuts socials, etc.), amb la revisió dels requisits d'accés per poder garantir un nivell de vida adequat a totes les famílies amb infants a càrrec en situació de pobresa, i millorar la integració de la renda garantida de ciutadania amb la resta de polítiques de transferències econòmiques (ingrés mínim vital, ajuts municipals adreçats a la infància, beques d'educació, etc.).

Àmbit de l'educació i del lleure

- **S'ha de desplegar la convocatòria dels ajuts per a l'escolarització equilibrada d'alumnat previstos en el Decret 11/2021,** que encara s'han de convocar.
- **S'ha de promoure un model de finançament de l'educació infantil de primer cicle condicionat a les característiques socioeconòmiques de l'alumnat i dels entorns socials dels centres,** focalitzat en l'escolarització de l'alumnat socialment vulnerable al llarg de tota l'etapa, tal com estableix l'article 198.2 de la Llei d'educació de Catalunya (LEC), que preveu que el finançament s'ha d'emprar "preferentment per a satisfer les necessitats d'escolarització d'infants en entorns socioeconòmics o culturals desfavorits i en zones rurals".
- **Cal desenvolupar un pla de foment de l'equitat per a la participació dels infants en situació de vulnerabilitat a l'oferta de lleure,** que contingui sistemes d'integració de l'oferta educativa formal i no formal i de derivació de l'entorn escolar en l'àmbit del lleure educatiu i també itineraris educatius dins d'aquest àmbit, i cal convocar

els ajuts per fomentar l'accés de l'alumnat a les activitats extraescolars en igualtat d'oportunitats (art. 50.3 i 202 de la LEC) i altres mesures d'accessibilitat econòmica (ajuts econòmics, bonificacions i exempcions, sistemes de tarifació social, etc.).

Cal garantir que els infants en situació de vulnerabilitat participen en els aspectes que els afecten

Informes d'impacte

- Cal adoptar les mesures necessàries perquè la normativa que ha de regular el procediment d'elaboració de normes reglamentàries i avantprojectes de llei incorpori en la **tramitació l'avaluació de l'impacte de la norma en els drets dels infants.**
- Cal **incorporar la participació dels infants i adolescents en el procediment d'elaboració de normes** que afectin qualsevol dels àmbits de la seva vida, ja sigui de forma individual o col·lectiva, mitjançant estructures de participació preestablertes o altres mitjans que assegurin que disposen de la informació adequada i necessària per fer efectiva aquesta participació.

Referents i altres procediments per garantir la participació i l'escolta dels infants

- **Cal garantir una escolta adequada als infants i adolescents tutelats**, preferiblement per professionals referents amb qui puguin teixir una relació de confiança i que els puguin acompanyar durant tot el seu itinerari en el sistema de protecció. Aquesta escolta ha de permetre canalitzar les demandes i necessitats que expressen els infants i adolescents tutelats en el sistema de protecció.
- En els centres educatius, **cal promoure la figura del coordinador o referent de convivència, coeducació i benestar emocional**, especialment important per garantir un abordatge restauratiu en l'assetjament escolar i altres situacions de conflicte.

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

